

Remiss av förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft

HaV:s dnr 99-2019

Bakgrund

Planen syftar till att ompröva vattenkraften och förse tillstånden för dessa anläggningar med moderna miljövillkor. Krav på en sådan plan regleras i 11 kap. miljöbalken. Förslaget innehåller provningsgrupper, tidsplan, vägledning till vattenmyndigheterna och till övriga myndigheter som agerar i provningarna. HaV vill särskilt ha synpunkter på föreslagna indelningar i provningsgrupper och tidsplanen samt få vetskap om ytterligare underlag som rör Natura 2000 områden.

Svenskt Vatten begränsar sig till planens inverkan på tillstånd för avloppsrening och uttag av vatten för produktion av dricksvatten.

Svenskt Vattens synpunkter

- *Svenskt Vatten anser att HaV:s nationella plan bör ge vägledning om hur provningar av verksamheter bör prioriteras så att åtgärdsarbetet i ett avrinningsområde optimeras. Vi anser att förslaget är för snävt i det avseendet och bedömer att den inte lever upp till miljöbalkens krav på planen.*
- *Eftersom regeringen ska besluta planen bör HaV belysa planens konsekvenser för annan omprövning och hur målet att uppnå god ekologisk status påverkas av det.*
- *Planen bör tydligare ta upp sådana dammar för vattenkraft som också är täkter för allmän dricksvattenförsörjning och omprövningar som påverkar sådana täkter.*

I 11 kap. 28 § miljöbalken står i andra meningen:

Planen ska ange en nationell helhetssyn ... verksamheterna ska förse med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för

Planen pressar länsstyrelsernas och domstolarnas resurser för samråd, tillståndsprövning och tillsyn. Utan samordning och optimering med åtgärdsprogrammen riskerar miljönyttan och förväntade förbättringar av vattenförekomsternas ekologiska status att utebli med att ompröva vattenkraft om planen försenar omprövning av miljöfarliga verksamheter.

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram tar upp omprövningar av alla slag av verksamheter för att god ekologisk status ska uppnås i ett avrinningsområdes sjöar och vattendrag samt i kustvatten utanför. Omprövningarna ska avse både miljöfarliga verksamheter såsom avloppsreningsverk och vattenverksamheter såsom vattenkraftverk.

Omprövningstrycket förstärks av att flera reningsverk kommer att söka nya tillstånd. Befolkningen ökar på många håll i landet varför reningsverken behöver byggas ut.

Den sammanvägda ekologiska statusen i vattenförekomster bestäms av den sämsta kvalitetsfaktorn enligt metoden ”sämst styr”. När de biologiska och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna har beaktats, bl.a. kvalitetsfaktorn närhalter, vägs vattenkraftens påverkan på hydromorfologiska kvalitetsfaktorer in. Vattenmyndigheternas nya skyldighet att klassificera vatten som kraftigt modifierade (KMV) när rekvisiten för det är uppfyllda lär leda till fler KMV-klassningar. I sådana vatten gäller god ekologisk potential (GEP) som miljökvalitetsnorm som fokuserar på de biologiska och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna. Då kan det i vissa vattenförekomster vara viktigare att ompröva reningsverk än vattenkraftverk.

Oacceptabla förseningar får inte förvärras

Det finns många exempel på försenade omprövningar av avloppsreningsverk. Några belysande sådana kan hämtas från Västernorrlands län, som ingår Sveriges vattenrikaste vattendistrikt vars länsstyrelse är såväl vattenmyndighet som säte för en miljöprövningsdelegation.

Tre ansökningar om tillstånd för lika många reningsverk lämnades in i januari och oktober 2014. I olika omgångar har ärendena legat stilla utan åtgärd och emellanåt fått kompletteras med nya utredningar och rapporter till en kostnad av närmare en miljon kronor. Sedan ärendena legat stilla de senaste två åren underrättade länsstyrelsen i år sökanden om att dessa försenats och att avgörandena kommer att ytterligare försenas ”väsentligt”. I sin skrivelse anger länsstyrelsen resursbrist som orsak.

Dricksvattentäkter måste värnas när anläggningar för vattenkraft omprövas

Det finns flera reglerade vatten i landet för vattenkraft som också är vattentäkter liksom anläggningar som påverkar vattentäkter. Den mest kända är kanske Bolmen som närmare en miljon människor hämtar sitt dricksvatten från. Det kan finnas vattentäkter nedströms och uppströms kraftverksdammar som kan påverkas vid en omprövning.

Flera av älvar i Norrland är dricksvattentäkter, exempelvis hämtar Umeå sitt dricksvatten från Umeälven.

I delar av främst södra Sverige med återkommande vattenbrist är det angeläget att hänsyn tas till förekommande vattenresurser och brist på vatten när vattenkraften omprövas. Omprövning för moderna miljövillkor behöver ta hänsyn till både resursen som sådan och till vattenkvaliteten. Hänsyn behöver också tas till att höga vattenflöden vid skyfall kan förorena vattentäkter om vattenflöden omregleras i nya tillstånd så att riskerna ökar. Vattentäkter behöver alltid skyddas vid åtgärdsarbete eller utrivning. Planen bör belysa detta.

Tillsynsmyndigheter som ska kontrollera att planen genomförs och verksamhetsutövare som ska söka tillstånd bör i planen få vägledning om att de ska beakta och se till att utreda hur dricksvattenförsörjningen och föroreningsskyddet av täkterna i avrinningsområdet påverkas när omprövningar prioriteras och planen genomförs samt när nya tillståndskrav verkställs. Påverkad allmän vattenförsörjning får konsekvenser för både hushåll och verksamheter i tätorterna.

Skadas eller riskeras en eller flera vattentäkter vid omprövning kan det bli aktuellt för den eller de berörda kommunerna att kräva ersättning för skadorna.

För Svenskt Vatten

Pär Dalhielm

VD

Peter Sörngård

Miljöexpert